

Cybersecurity in Spanje: een grote en groeiende markt

Inleiding

Met de digitalisering van de samenleving neemt ook het economisch belang van cyberveiligheid toe. Dit geldt zowel voor overheden (nationale veiligheid en de veiligheid van vitale processen en infrastructuur), als voor het bedrijfsleven (en burgers). Europese Commissievoorzitter Juncker stelde dat "Europa nog steeds niet goed is toegerust om met cyberaanvallen om te gaan". Voor Nederland, als één van de meest gedigitaliseerde landen ter wereld, ligt er een kans om een internationaal leidende rol te spelen op het gebied van cyberveiligheid. Nederlandse bedrijven en cyberspecialisten kunnen in Spanje zowel marktkansen verzilveren door het aanbieden van cyberveiligheidsoplossingen, als partners vinden om de technologieontwikkeling in deze sector voort te zetten. Dit document, dat is samengesteld door de Nederlandse ambassade in Madrid, geeft een overzicht van *state-of-play* van cybersecurity in Spanje: het beleid, de laatste ontwikkelingen bij overheid en bedrijfsleven, alsmede uitdagingen en bedreigingen.

Nationale Cybersecurity Strategie Spanje

De Spaanse "Raad voor Nationale Veiligheid" heeft in juli 2018 overeenstemming bereikt over de uitwerking van een nieuwe strategie voor cybersecurity. Het betreft een actualisering van de strategie uit 2013, waarin nu ook de doelstellingen van de nationale veiligheidsstrategie worden meegenomen.

De Spaanse Staatssecretaris voor Digitalisering, Francisco Polo, heeft aangegeven van Spanje (en in het bijzonder de stad León) de wereldwijde "hoofdstad voor cybersecurity" te willen maken¹. In de Spaanse concept-rijksbegroting voor 2019 is voorzien dat het personeelsbestand van het Spaanse Nationaal Instituut voor Cybersecurity, INCIBE (opgericht in León in 2006), de komende drie jaar met 70% zal uitbreiden².

In 2019 zal INCIBE -na een eerdere editie in 2016- opnieuw een *Seed Capital* regeling openstellen voor ondernemers die een bedrijf willen oprichten in Spanje op het gebied van cybersecurity:

[Ciberemprende](#)

De overheid wil hiermee innovatieve cybersecurity technologiebedrijven ondersteunen, talent aantrekken en de cybersecuritymarkt verder ontwikkelen.

Het agentschap voor het aantrekken van investeringen in Spanje, *Invest in Spain*, heeft de cybersecurity sector ook als investeringskans geïdentificeerd voor buitenlandse bedrijven. Het volgende document biedt Engelstalige informatie over de sector in Spanje:

[Invest in Spain - cybersecurity](#)

Spanje heeft 12 sectoren gekenmerkt als vitale infrastructuur: overheid, water, voedingsmiddelen, energie, ruimtevaart, chemie-industrie, nucleaire industrie, R&D installaties, zorg, financieel en belastingsysteem, ICT, en vervoer en transport. Net als in Nederland, is ca. 80% van de vitale infrastructuur in handen van private of semi-private bedrijven. Hiervoor zal de publiek-private samenwerking zoveel mogelijk moeten worden versterkt.

Wetgeving

De Europese Richtlijn inzake cybersecurity, de netwerk- en informatieveiligheid (NIB) richtlijn 2016/1148, is op 7 september 2018 omgezet in Spaans nationaal recht via [Real Decreto-ley 12/2018](#).

¹ <http://www.computing.es/seguridad/noticias/1106987002501/espana-quiere-ser-potencia-ciberseguridad.1.html>

² <https://www.europapress.es/economia/noticia-incibe-ampliara-plantilla-mas-70-proximos-tres-anos-20180725174947.html>

Hoe staat de Spaanse cyberveiligheid ervoor?

Spanje staat op de 19^e plaats (Nederland op de 17^e) in de *Global Cybersecurity Index*, een rapport van de Internationale Telecommunicatie Unie (ITU) van de Verenigde Naties dat kijkt naar de toewijding van 194 landen aan informatiebeveiliging.

“Welvaart voedt cybermisdaad, maar het zorgt niet automatisch voor beveiliging”, zo concludeert ITU. In Spanje ontving het centrum voor meldingen van veiligheidsincidenten, INCIBE-CERT, in 2014 nog 18.000 meldingen, terwijl dit in 2017 is gestegen naar meer dan 123.000 meldingen. Het aantal cyberaanvallen ligt vele malen hoger en neemt met exponentiële snelheid toe.

Volgens een rapport van onderzoeksbureau FTI Consulting onder 500 leidinggevenden van bedrijven met vestiging in Spanje, is één op de vier bedrijven in het afgelopen jaar slachtoffer van datadiefstal door cyberaanvallen geweest. Het onderzoek wijst tevens uit dat cyberaanvallen de voornaamste risico- en zorgfactor zijn voor de bedrijven, boven politieke factoren of concurrentie. Dienstverlenende bedrijven hebben het grootste risico om dor cyberaanvallen getroffen te worden, hoewel de industrie het gevoeligst is voor de gevolgen van technologische disruptie. Spaanse ICT-dienstverleners hebben ook grote belangen in de dienstenverstrekking in Nederland. Zo levert technologiebedrijf Indra de ICT voor de luchtverkeersleiding Schiphol en regelt het de *ticketing* van het Gemeentelijk Vervoersbedrijf Amsterdam.

Uit een rapport van PwC³ blijkt dat de gemiddelde investeringen van Spaanse bedrijven in informatieveiligheid blijft stijgen, van 3,1 miljoen euro in 2012 naar 3,9 miljoen euro in 2016. Echter, de grote Spaanse multinationals die actief zijn in vitale sectoren, zoals bijv. de financiële sector, stijgen met hun investeringen hier ver bovenuit, tot bedragen over de honderd miljoen euro per jaar.

Waar liggen de uitdagingen en dreigingen?

- Spanje heeft grote stappen gemaakt met het doorvoeren van de **elektronische overheid**. In de *Digital Economy and Society Index* (DESI) van de Europese Commissie staat Spanje op de 4^e plaats. Publieke diensten zijn steeds meer afhankelijk van IT, waardoor de aan te vallen ICT-infrastructuur is uitgebreid en potentiële opbrengsten voor hackers hoger zijn. Hierbij spelen ook de rechten van burgers m.b.t. bescherming van persoonsgegevens een grote rol. Kerngegevens elektronische overheid:
  - Spanje is, na Ierland en vóór Nederland, het **tweede land binnen de EU dat de meeste open data** beschikbaar stelt voor hergebruik en analyse.
  - Spanje is het vijfde land binnen de EU waar het meeste gebruik wordt gemaakt van **eHealth-diensten**.
  - Spanje staat derde in de ranking van de EU voor het beschikbaar stellen van **digitale openbare diensten aan bedrijven** (bijv. het starten van een onderneming).
- Spanje is voor **energie** slechts voor driekwart zelfvoorzienend, de rest wordt geïmporteerd uit gebieden zoals Noord-Afrika (gas) en de Golf van Guinee. De toename van de geopolitieke instabiliteit in de voornaamste producerende regio's kan een gevaar vormen voor de toelevering, evenals de gas- en oliepijzen omhoog drukken. Digitale aanvallen zijn nl. profijtelijk, laagdrempelig en weinig riskant voor aanvallers.
- Daarnaast dient de **veiligheid van de lokale stroomvoorziening installaties** te worden gegarandeerd. Het Iberisch schiereiland heeft een lage gas- en elektriciteit interconnectie met de rest van Europa, wat de kwetsbaarheid van onderbrekingen in de toelevering verhoogt. Spanje heeft daarnaast een extra uitdaging door de meer geïsoleerde **energienetwerken op de eilandengroepen** (Balearen, Canarische Eilanden).
- Met 49 vliegvelden, 46 havens en het op één na grootste hogesnelheidsstreinnetwerk ter wereld, heeft Spanje een **zeer uitgebreid transportnetwerk**. Goed werkende en beveiligde ICT-diensten zijn voor het goed functioneren van deze vervoeractiviteiten van essentieel belang.

---

³ <https://www.pwc.es/es/digital/encuesta-mundial-estado-seguridad-informacion-2017.html>

- Veiligheidsgebreken worden steeds kostbaarder voor bedrijven, en hebben voor het mkb steeds grotere gevolgen. Het Spaanse bedrijvenpark telt 3,3 miljoen bedrijven (99,98% is mkb), waarvan ruim 70% online activiteiten heeft. Volgens gegevens van Eurostat, staat Spanje binnen de EU op de 11^e plaats (Nederland op de 21^e) v.w.b. de **implementatie van cybersecurity ICT-strategieën binnen bedrijven**, en het bewustzijn van de noodzaak daarvoor groeit. Desondanks, laat de meest recente data beschikbaar zien dat slechts ca. de helft van de Spaanse bedrijven interne veiligheidssystemen gebruikt. Dat houdt tevens in dat ca. 1,7 miljoen bedrijven nog geen maatregelen voor de beveiliging van hun ICT-systemen en software hebben genomen. Van alle bedrijven, maakt 40% veiligheid backups en slechts 18% van de bedrijven heeft protocollen voor risicoanalyses en veiligheidsincidenten. Daarnaast heeft bijna 2 miljoen bedrijven geen goede hardware-authenticatie beveiliging en slechts 7% van alle bedrijven maakt gebruik van biometrische authenticatietechnieken.
De omzet van de ICT-sector wordt voor het overgrote deel in Madrid gerealiseerd (ruim 70%), gevolgd door Catalonië (15%), en Andalusië en Valencia (beide 2%).
- Spanje is **Europees leider met de beschikbaarheid van glasvezel** voor huishoudens. Vergeleken met andere landen binnen Europa, zit Spanje tussen de middenmoot van landen waar consumenten online aankopen doen. Desondanks, blijft het volume van de **Spaanse e-commerce ieder jaar records breken**. De kwartaalomzet is in 5 jaar tijd meer dan **verdriedubbeld**, neerkomend op ruim 8,9 miljard euro in het eerste kwartaal van 2018. De voornaamste sectoren voor e-commerce gemeten naar omzet zijn reisbureaus en tour operators, vliegvervoer en kleding. Naarmate online activiteiten van bedrijven toenemen, neemt ook hun kwetsbaarheid toe, en zullen cyberveiligheidsmaatregelen integraal onderdeel moeten worden van de bedrijfsstrategie.

Events

12ENISE - Encuentro Internacional de Seguridad de la Información

Jaarlijks terugkerend event bestaande uit een tweedaagse conferentie en een beurs
23-24 oktober 2018, León, Spanje

www.incibe.es/en/enise

Cybersecurity Summer BootCamp

Event gericht voor specialisten van de nationale veiligheidsdiensten, beleidsmakers en Europese en Latijns-Amerikaanse CERTs.

<https://incibe.es/summer-bootcamp>